

fiktívneho draka symbolizujúceho hrôzu násilia a rytiera prinášajúceho spravodlivosť. Môžeme hovoriť o troch štádiách spracovania jurajovských medailí, ktoré predstavujú takrečeno tri typy jurajovských medailí. Jurajovské medaily boli cez celú druhú polovicu 18. stor. a v 19. stor. napodobňované medailermi mimo Kremnice (v samej Kremnici sa jurajovské medaily prestávajú raziť okolo 1750).

Jurajovskými medailami sa končí veľká vývojová perióda kremnického medailérstva, ktorá sa niesla v znamení činnosti domácich majstrov, vytvárajúcich a rozvíjajúcich vlastnú tradíciu kremnickej medaily.

Tvorba kremnických medailérov 16. a 17. stor. má všetky znaky vyspelého, individuálneho medailérskeho umenia, zaručujúceho Kremnici významné miesto v histórii európskeho medailérstva týchto storočí. Ukazuje sa, že kremnické medailérstvo súviselo s medailérskou tvorbou v iných strediskách (napr. v Jáchymove) a možno oprávnene predpokladať, že vzorom a podnetom mnohých kremnických medailí boli obľúbené grafické listy a predlohy. Najstaršou medailou, pre ktorú sa podarilo nájsť zreteľnú predlohu, je

medaila z roku 1525, zobrazujúca Ľudovíta II. na koni (kat., č. 16). Medzi zobrazením Ľudovíta II. a drevorezom Hansa Burgmaira sú nápadné zhody. Zobrazenie postáv, prosiacich kovového hada na rube kovovej medaily (kat., č. 36) má mnoho spoločných znakov s drevorezom Hansa Sebalda Behama „Kovový had“ (kat., č. 4) z cyklu grafických listov ilustrujúcich scény zo Starého zákona. Pravdepodobne medirytinu „Kristus na zemeguli“ H. S. Behama z roku 1546 mohol použiť Füssl pri modelácii rubu veľkonočnej medaily z roku 1557 (kat., č. 29). Pravdepodobne Dürerova medirytina „Adam a Eva“, aj keď tvorivo prispôbená preneseniu deja do malého formátu a kovového reliéfu, bola predlohou medaily Lukáša Richtera, ktorú zhotovil pre Martina Muncha (kat., č. 95). Rub tejto medaily „Adam a Eva pri strome poznania“ v zásade sleduje Dürerovu kompozíciu. Spomínané predlohy sú zrejme iba zlomkom z celkového, dnes už takmer nezistiteľného počtu vzorov a predloh kremnických medailí. Problém si vyžaduje dlhé a systematické skúmanie, tieto príklady sú iba ilustráciou skutočnosti, že umeleckým názorom tých čias nevadilo zámerné preberanie určitých prvkov a zvyklostí priamo z rozšírených „vzorovníkov“.

V.

V priebehu 16. a 17. stor. prekonalo kremnické medailérstvo bohatý slohový vývoj, ktorý možno rozdeliť na niekoľko fáz. Pravda, pri určovaní hraníc jednotlivých období narážame na ťažkosti, pretože nezriedka dve osobnosti, tvoriace v rovnakom čase, sú si z hľadiska vývoja slohu rozdielne. Zároveň slohový vývoj neprebíhal rovnako rýchle vo všetkých druhoch medailí. Niektoré, najmä medaily biblické, znakové a portrétne medaily vysokých banských úradníkov sa vyvíjali pomalšie, ešte hlboko v 17. stor. sa opierali o renesančné vzory. Nové prvky prenikali oveľa rýchlejšie na panovnícke portrétne medaily.

Celkove možno rozdeliť vývoj kremnického medailérstva v 16. a 17. stor. na štyri obdobia:

I. 1508—1530: je to obdobie vzniku medailérstva v Kremnici. Medaila v tomto období sa zbavila svojej závislosti od mincí a tým sa pripravila

pôda pre veľký rozvoj medailérstva v nasledujúcom období.

II. 1530—1601 (približne): tvorba Christophu Füssla, Lukáša Richtera, Abraháma Eiskera a Joachima Elsholtza. Je to obdobie rozvoja renesančnej medaily a súčasne obdobie najvyššieho rozkvetu kremnického medailérstva.

III. 1601—1690 (približne): obdobie sa začína činnosťou Michaela Socka. Prelínajú sa v ňom prvky neskororenesančného a ranobarokového medailérstva. V tvorbe Michaela a A. Socka, monogramistu C. H. a oboch Hallerovcov prevažujú neskororenesančné slohové znaky, u Hansa Gueta a Hermanna Rotha nadobúdajú prevahu ranobarokové prvky.

IV. Asi od 1690 — koniec 1. pol. 18. stor.: tvorba Jeremiáša Rotha s charakteristickými vyvinutými barokovými slohovými znakmi.